

# Gazeta Lubelska

NIEZALEŻNE PISMO DEMOKRATYCZNE

Rok I

Lublin, niedziela 30 września 1945 r.

Nr 219

## Walki na przedmieściach Sajgonu Anglicy ściągają posiłki z Singapore

**NOWY JORK, 29.IX. (Polpress).** Agencja „United Press“ donosi, że powstańcy zajęli kilka stacji elektrycznych pod miastem Sajgon i atakują Anglików na drodze wiodącej do lotniska. W Sajgonie nie ma obecnie prądu elektrycznego ani

wody. Sytuacja sprovizowana przedstawia się katastrofalnie.

**LONDYN, 29.IX. (BBC).** Z Indochin do naszą o-walkach z bandami Annamitów na przedmieściach Sajgonu. Wyloty z miasta zostały oczyszczone z band dla zapewnienia dowozu. W celu opanowania sytuacji przybyły z Singapore posiłki wojsk brytyjskich. Wojska brytyjskie lądują w Batawii, na Jawie, aby uśmierzyć powstałe tam zamieszki. Aresztowanie przywódcy nacjonalistów uśmierzyło w dużym stopniu rozruchy.

nich ubraniach, przy likwidowaniu sztabu jednej z grup powstańczych.

### Zarządzenie gen. Mac Arthura

**TOKIO, 29.IX. (BBC).** Gen. Mac Arthur zabronił rządowi japońskiemu użycia okrętów japońskich dla przewiezienia wojsk japońskich, znajdujących się poza Japonią. Poza granicami kraju przebywa jeszcze około 4 miliony żołnierzy japońskich. Gen. Mac Arthur polecił także rządowi japońskiemu, aby w ciągu nadchodzącej zimy zaopiekował się stanem zdrowia ludności Japonii.

### Oświadczenie premiera rządu węgierskiego

**LONDYN, 29.IX. (BBC).** Premier rządu węgierskiego wyraził zadowolenie z powodu zakończenia polityki izolacyjnej wobec Węgier. Po uznaniu rządu węgierskiego przez Związek Radziecki, Stany Zjednoczone wyraziły gotowość nawiązania stosunków dyplomatycznych między obu krajami, z zastrzeżeniem przeprowadzenia na Węgrzech wolnych wyborów. Premier węgierski zapewnił, że przyszłe wybory, mające nastąpić 4 listopada br., będą się odbywały według wszelkich zasad demokracji.

### Japończycy inspiratorami zamieszek w Sajgonie

**LONDYN, 29.IX.** W Indochinach Francuskich, w Sajgonie i okolicach toczą się walki uliczne z bandami powstańców. W walkach tych zginęło kilkunastu oficerów i żołnierzy brytyjskich. Jak przypominają, powstanie to jest inspirowane przez Japończyków, co potwierdza fakt złapania 19 oficerów japońskich, w cywil

### Rezolucja Związku Patriotów Polski w ZSRR

**MOSKWA, 29.IX.** Prezydium Zarządu Głównego Związku Patriotów Polskich w Związku Radzieckim uchwaliło rezolucję, w której wyraża w imieniu emigrantów polskich w ZSRR wzburzenie i protest

z powodu surowego i niesprawiedliwego wyroku w Paderborn. Emigranci polscy w ZSRR w liczbie 300.000 uważają solidarnie, że wyrok ten jest naruszeniem elementarnej sprawiedliwości. Dalej domagają się unieważnienia wyroku i przeprowadzenia jeszcze raz postępowania sądowego w obecności delegata polskiego.

### Rekonstrukcja tymczasowego rządu Austrii

**LONDYN, 29.IX. (BBC).** Radio wiedeńskie doniosło o rekonstrukcji tymczasowego rządu Austrii, utworzonego przez Rennera. Nastąpiły niewielkie tylko zmiany w gabinecie, który w większości pozostał niezmieniony. Ministerstwo Spraw Zagranicznych zatrzymał w dalszym ciągu przedstawiciel partii komunistycznej. Konferencja przedstawicieli prowincjonalnych wyłoniła międzypartyjną komisję, której zadaniem będzie nadzór nad przygotowaniami do wyborów.

### Polacy wracają z Niemiec

**LONDYN, 29.IX.** Dziś ogłoszono w Berlinie, że w listopadzie zostanie przewiezionych do kraju od 7—8 tysięcy Polaków. Transporty będą kierowane przez Czechosłowację. Powodem przedłużenia trasy jest zły stan linii kolejowych w sowieckiej strefie okupacyjnej. Na niektórych odcinkach tory są zerwane na długości 80 km. Opracowuje się projekt przewozu Polaków przez Szczecin.

### Wyjazd Dyr. Departamentu Morskiego ob. Wojnara do Moskwy

W tych dniach wyjechał do Moskwy dyrektor Departamentu Morskiego Ministerstwa Żeglugi i Handlu Zagranicznego ob. Jan Wojnar w towarzystwie naczelnego dyrektora Biura Odbudowy Portów ob. Władysława Szedrowicza i naczelnego inżyniera B. O. P. ob. Witolda Tubic-

### Milion 200 tys. zł. na zelektryfikowanie 3-ch wsi Nagroda za przedterminową dostawę świadczeń rzeczowych

**WARSZAWA, 29.IX.** Centralny Zarząd Energetyki przy Min. Przemysłu i Handlu postanowił, jako nagrodę za przedterminowe wywiązanie się z obowiązku dostawy świadczeń rzeczowych, zelektryfikować całkowicie bezpłatnie następujące gromady: w województwie warszawskim gromada Libisko, gmina Jaszczew, pow. Grójec, w województwie łódzkim wieś Garłów, gmina Bobuszyce, pow. Ra-

wa pomorskim rufen, gmina Gnizdowo, pow. Chełmno.

### Przyjazd delegacji handlowej Węgier

Do Warszawy przybyła delegacja handlowa Węgier dla przeprowadzenia rozmów z Rządem Jedności Narodowej.

Na czele delegacji stoi radca Ministerstwa Handlu i Komunikacji Imre Karczag, a w skład jej wchodzi: z ramienia tegoż Ministerstwa dr Br. K. Kruchina,

dr Otto Jarfalvy i szef sekcji dr Józef Gärtner, z ramienia węgierskiego Ministerstwa Przemysłu szef sekcji Gustaw Helm i wyższy radca gazowni w Budapeszcie dr Aleksander Kadnar. W charakterze ekspertów przybyli również do Warszawy Adolf Schwarcz, dyrektor wydziału węglowego Węgierskiej Krajowej Centralnej Kasy Oszczędności i dyrektor kopalni Julius Molnar.

### Program uroczystości „Dnia Spółdzielczości“

Godz. 9.45 zbiórka na placu Katedralnym, gdzie odbędzie się nabożeństwo.  
Godz. 10.45 pochód przez ulice miasta.  
Godz. 11.45 Akademia w K.U.L.-u: Zagajenie, odśpiewanie hymnu spółdzielczego, przemówienia, inscenizacje, śpiewy itp.

### Ambasador Polski w Paryżu

wręcza listy uwierzytelniające  
**PARYŻ, 29.IX.** Ambasador Polski w Paryżu Stanisław Skrzyszewski wręczył wczoraj szefowi Tymczasowego Rządu Francuskiego gen. de Gaulle, listy uwierzytelniające.

### Kiedy odhędzie się następną konferencja Ministrów Spraw Zagran.

**NOWY JORK, 29.IX. (Polpress).** Oficjalne pismo „Stars and Stripes“ donosi, że następną konferencja Ministrów Spraw Zagranicznych odbędzie się za 6 tygodni w Londynie.

### Pomoc instytutu Rockefellera dla wyższych uczelni polskich

**WARSZAWA, 29.IX. (Polpress).** Dnia 27 września br. p. Johannes Bauer, dyrektor Fundacji Rockefellerowskiej w Stanach Zjednoczonych, złożył wizytę min. oświaty ob. Wycechowi. Von Bauer interesował się ogólnie stanem laboratoriów szkół wyższych, a w szczególności potrzebami na wydziałach lekarskich i chemicznych, podkreślając, że zarząd centralny

powinien dowiedzieć się o tajnej pracy oświatowej w czasie okupacji niemieckiej.

### Sledztwo

#### w sprawie Laval'a zamknięte

**PARYŻ, 29.IX. (Polpress).** Mimo sprzeciwu obrońcy adwokata Batoniera komisja śledcza postanowiła uznać śledztwo w sprawie Laval'a za zakończone. Proces rozpocznie się w dniu 4 października.

### Przez strajk wstrzymano stałki z żywnością dla Europy

**LONDYN, 29.IX. (BBC).** W Stanach Zjednoczonych strajkuje 400.000 ludzi, zaś nie pracuje 1,5 miliona. Obecnie strajk objął wielkie rzeźnie i przetwórnictwo mięsne w Chicago. Z powodu strajku został wstrzymany wyjazd 30 statków z żywnością dla Europy.

### Przyjęcie na cześć ministra Mołotowa

**LONDYN, 29.IX. (Tass).** Angielskie Towarzystwo Związku Kulturalnego z ZSRR zorganizowało w dniu 25 bm. uroczyste przyjęcie na cześć min. Mołotowa. Obecni na przyjęciu byli: min. Bevin, E. Williams, ambasadorzy ZSRR w Anglii i Ameryce Gusiew i Gromyko, oraz członkowie odbywającej się w Londynie Rady Ministrów i przedstawiciele nauki, sztuki i prasy.

### Leon Krzycki przybędzie do Polski

**PARYŻ, 29.IX.** Przewodniczący amerykańsko-polskiej Rady Robotniczej, Leon Krzycki, udzielił dziennikarzom wywiadu, w którym powiedział, że cały pol-

ski świat robotniczy solidaryzuje się z poczynaniami swoich kolegów w kraju. Robotnicy polscy w Ameryce przez cały czas wojny śledzili z napięciem i wzruszeniem zmagania Polaków z Niemcami. Potępiają oni stanowisko reakcji, która utrudniała im przysyłanie pomocy materialnej dla rodaków. Po zakończeniu obrad w Paryżu ob. Leon Krzycki przybędzie do Polski na zaproszenie Polskich Zw. Zawodowych.

### Procesy

#### hitlerowców w Czechosłowacji

**PRAGA, 29.IX. (Polpress).** W Pradze odbył się proces byłego członka Reichstagu niemieckiego, Schicaedanza, który był jednym z najbliższych współpracowników Henleina. W toku przewodu śledczego wyszło na jaw, że oskarżony dopuścił się licznych przestępstw wobec Czechów i republiki czechosłowackiej. Schicaedanz został skazany na karę śmierci. Wyrok został wykonany. Członek SS — Trzebanek został skazany na 17 lat więzienia.



# SZKOŁA I WYCHOWANIE

Nr 3

## Niedocenione wartości

W epoce wielkich wydarzeń i przemian stajemy się mimo woli mniej czuli na pewne zjawiska, które w innych okolicznościach wywołałyby burzę protestów. Zaczynamy słabiej niż zazwyczaj reagować na szereg podnieć, nie potrafimy należycie oceniać pewnych przeobrażeń.

A przecież zachodzą wokół nas epokowe zmiany. Są one na ogół pomyślnie i rokują jak najlepsze perspektywy rozwoju dla naszego młodego organizmu państwowego. Reforma rolna, upaństwowienie wielkiego przemysłu, reforma szkolna są tymi właśnie korzystnymi przemianami, o których powoli zaczynamy zapominać.

Jednakże opok dodatnich przeobrażeń dokonuje się szereg zmian niepożądanych, które czasem uchodzą uwagi szerszego społeczeństwa. Te szkodliwe, a niedostrzeżone przeobrażenia należy podpatrzeć, ujawnić i zmienić. Jednym z tych niepostrzeżonych dokonujących się zmian jest pauperyzacja inteligencji. Zdajemy sobie doskonale sprawę z tego, że stopa życiowa całego społeczeństwa jest jeszcze niska. Jest to zjawisko towarzyszące wszystkim okresom powojennym. Stopniowa, choć niewystarczająca poprawa sytuacji jest, jednak już wyraźna. Niepokojącym jest tylko to, że nie jest ona współmierna dla wszystkich warstw społecznych. Najszybciej do zmienionych warunków powojennych przystosował się świat, a raczej półświatek wszelkiej paskarzy i szabrowników. Nie najgorzej radził sobie z trudnościami powojennymi również i świat kupców. Na końcu drabiny społecznej, niestety, znajduje się nadal świat pracy: robotnik, drobny rolnik i inteligent pracujący.

Jednakże i wśród tych najbardziej szkodliwych warunków nie są jednakowe. Na ogół robotnik fizyczny wynagradzany jest lepiej niż pracownik umysłowy. Świadczy o tym zestawienie dochodów miesięcznych niektórych pracowników umysłowych i fizycznych. Pracownicy drożdżownicy zarabiają np. przeciętnie 700 zł miesięcznie i otrzymują 4 kg drożdży, co stanowi około 3.700 zł dochodu, garbarze około 500 zł plus dodatki wartości około 2.000 zł, metalowcy otrzymują 24 zł na godzinę, co stanowi 4.600 zł miesięcznie, pracownicy Monopelu Tytoniowego zarabiają 30 zł dziennie i otrzymują 3.000 sztuk papierosów, co daje przeciętnie 5.000 zł dochodu miesięcznie.

Urzędnik natomiast otrzymuje przeciętnie 800 zł, a nauczyciel zaledwie 700 zł miesięcznie bez żadnych lub prawie żadnych dodatków. Biorąc pod uwagę obecne warunki ekonomiczne, żadna z wymienionych tu norm płac robotniczych nie jest wygórowana. Jednakże wyposażenie inteligenta jest jaskrawo niskie i nie tylko nie wystarcza na zaspokojenie nawet najniezbędniejszych potrzeb, lecz nie pozostaje w żadnym sprawiedliwym ani słusznym stosunku do płac robotniczych. Taki stan rzeczy nie jest zjawiskiem normalnym i powinien być jak najprędzej zmieniony. Inteligent nie umie walczyć o swoje prawa, nie umie iść przez życie przebojem, nie umie upominać się o to, co mu się słuszenie należy. I dlatego stopniowo schodzi na coraz niższy szczebel drabiny społecznej i obniża swoją stopę życiową.

A przecież jest on najważniejszym współtwórcą kultury narodowej. Bez inteligenta, a zwłaszcza bez nauczyciela nie stworzymy żadnym poważniejszych wartości w dziedzinie nauki i kultury i dlatego należy natychmiast zahamować nie-

## Przedszkola podbudową szkoły

W szeregu zagadnień wychowania i nauczania dzieci kwestia właściwie pojętego przedszkola w dzisiejszych powojennych czasach winna zająć jedno z czołowych miejsc.

Ostatnie osiągnięcia i zdobycze nauki psychologii najwyraźniej wskazują, jak olbrzymie znaczenie dla całego życia jednostki mają wpływy oddziałujące na dziecko w najwcześniejszych latach. Na odcinku od 3 do 7 lat krystalizują się w człowieku ramy jego osobowości. Linia życia i jego przebieg znajdują źródła i wytłumaczenie w tym właśnie okresie. Nieorganizowane wpływy domu, otoczenia, środowiska oraz wrodzone właściwości duszy i organizmu w swym splocie i działaniu budują nowe życie. Stąd wypływa obowiązujący postulat rozposzczelnienia akcji wychowania przedszkolnego, któreby rozwijało wrodzone możliwości dziecka na platformie najbardziej pożądanym społecznie form. Przedszkola podejmują to zagadnienie z największą powagą, zakładając sobie w swych celach przygotowanie dziecka do życia w społeczeństwie w oparciu o harmonijny rozwój władz jego duszy i ciała.

Niewątpliwie w takim ujęciu i rozumieniu przedszkola staną się podbudową dla systemu szkolnego, który rozciąga zorganizowaną opiekę wychowawczą na dzieci od 7 roku życia.

Szkola, ogarniając szerokim kręgiem wszystkie dzieci, niezależnie od środowi-

ska i zamożności, rozporządza materialem dziecięcym różnorodnym pod względem rozwoju umysłowego. Obowiązujący do przerobienia materiał klasy I w zespoleniu dzieci w liczbie od 40 do 60 nie pozwala na indywidualizowanie w pracy, na wyrównywanie braków mowy i myślenia wielu dzieci, które przecież nie ze swej winy nie odpowiadają tym wymaganiom, a które, niestety, gubią się w pracy. Szkoła dotąd nie rozwiąże tych trudności, dokąd nie dostanie dzieci o możliwości przybliżonym stopniu rozwoju umysłowego. Z tych racji niezastąpione jest przedszkole. Metody zajęć przedszkolnych, wpływ otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego doprowadza małe dziecko w konsekwencji do umiejętnego przeby-

wania w gromadzie. Wyrobią w nim samodzielność, zaradność. Wzbogacą umysł dziecka, przygotowują je do pracy indywidualnej, jaką jest nauka. Uspoleczniają myślenie i mowę dziecka. Realizując w tej chwili w całej rozciągłości postulat bezpłatności i powszechności szkoły, dążąc do objęcia nią wszystkich dzieci nie tylko w momencie startu, ale przez cały okres trwania lat szkolnych, musimy wszystkim dzieciom udostępnić powszechne, bezpłatne przedszkole. One wyrównają i skompensują braki domowe i krzywdy społeczne, zapewniając dzieciom w pracy szkolnej możliwie jednolite szanse w zdobywaniu praw wiedzy i życia.

Jadwiga Waleczynowa

## KRONIKA OŚWIATOWA

### SZKOLNICTWO NA DOLNYM ŚLĄSKU

Powiat Kłajzko należy do tych powiatów, które najlepiej u siebie zorganizowały szkolnictwo. Uruchomiono już 68 szkół powszechnych, w których pracuje 127 nauczycieli. Budynki szkolne są w dobrym stanie, posiadają dostateczną ilość sprzętów szkolnych i pomocy naukowych. Uruchomiono także gimnazjum i liceum ogólnokształcące z 270 uczniami. Na terenie powiatu uruchomiono cztery przedszkola i organizuje się szkoły zawodowe.

### WYJAZD NAUCZYCIELI NA ZIEMIE ODZYSKANE

Przy Ministerstwie Oświaty powstało Biuro Ziem Odzyskanych, które przeprowadza badania nad stanem szkolnictwa i oświaty na tych terenach oraz ułatwia nauczycielom repatriantom w porozumieniu z PUR-em i ZNP przeniesienie i wyjazd na ziemie zachodnie.

### KURSY PRZYGOTOWUJĄCE DO EGZAMINÓW

Wojewódzki Zarząd Z.W.M. w Katowicach wspólnie z władzami oświatowymi zorganizował kursy mające na celu przygotowanie do egzaminów przed Państwową Komisją Weryfikacyjno-Kwalifikacyjną. Kurs cieszy się wielkim powodzeniem ze strony słuchaczy, którzy licznie uczęszczają na wykłady prowadzone bezinteresownie przez profesorów.

### Z PRAC PAŃSTWOWEJ KOMISJI WERYFIKACYJNEJ W ŁODZI

Młodzież robotnicza i inteligencji pracującej miasta Łodzi tłumnie zgłosiła się na egzamin przed Komisją. W pierwszym terminie do pisemnego egzaminu przystąpiło 152 osoby. Około 80 proc. tej liczby otrzymało końcowe wyniki dodatnie.

### WYŻSZE KURSY NAUCZYCIELSKIE

Ministerstwo Oświaty organizuje Wyższe Kursy Nauczycielskie, które mają pełnić rolę pierwszego roku studiów Wyższej Szkoły Pedagogicznej (Instytutu Pedagogicznego). Kursy organizowane są w Krakowie, Łodzi, Katowicach, Toruniu i Poznaniu.

### ZNIESIENIE OKOLNIKA „BARTLA”

Ministerstwo anulowało rozporządzenie o przymusie praktyk religijnych w szkołach. Jak wiadomo, w myśl odwołanego rozporządzenia, wszyscy nauczyciele byli obowiązani do pełnienia dyżurów w niedzielę i święta w czasie nabożeństw szkolnych, oraz podczas tego rodzaju praktyk, jak rekolleksje, spowiedź i Komunia św. Obecnie obowiązek ten obarczy księży katechetów i nauczycieli religii.

### FRANCUSKA DELEGACJA

#### UNIwersytetu w Warszawie

24.IX br. przybyła do Warszawy na zaproszenie ministra oświaty francuska delegacja uniwersytetu dla zwiedzenia uniwersytetów polskich i ustalenia form współpracy kulturalnej między Polską a Francją.

### WOJSKO POLSKIE —

#### MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

Żołnierze I-go Pomorskiego Pułku Młodzieży odnaleźli na Pomorzu Zachodnim sztandary szkoły powszechnej nr 65 w Warszawie i 27 Drużyny Harcerskiej, które uroczyście wręczyli Inspektorowi Szkolnemu w. ...

## Położenie inteligencji pracującej w świetle Wojewódzkiej Rady Narodowej

W drugim dniu obrad zastępca przewodniczącego Komisji Kulturalno-Oświatowej Wojewódzkiej Rady Narodowej ob. Henryk Dąbrowicz zgłosił na plenum Rady szereg wniosków, uchwalonych poprzednio na posiedzeniu tej Komisji. Wnioski dotyczyły utworzenia Wydziału Społeczno-Ekonomicznego oraz Studium Psychologicznego na Uniwersytecie im. Marii Curie-Skłodowskiej, nadania praw szkół państwowych niektórym prywatnym szkołom średnim oraz usprawnienia prac w szkołach rolniczych. Najobszerniej umotywowany wniosek dotyczył poprawy bytu inteligencji pracującej.

„Wychodząc z założenia, że troska o

inteligencję pracującą, a zwłaszcza o nauczycielstwo — uzasadniał swój wniosek ob. Dąbrowicz Henryk — jest koniecznym i niezbędnym warunkiem zapewniającym pomyślny rozwój kultury narodowej. Wojewódzka Rada Narodowa zwraca się do kompetentnych czynników rządowych i samorządowych o szybkie, skuteczne i ostateczne zapewnienie normalnych warunków egzystencji i spokojnej pracy tej, tak ważnej dla organizmu państwowego warstwie społecznej, jaką jest nauczyciel i cała inteligencja pracująca”.

Wszystkie wnioski zgłoszone przez Komisję Kulturalno-Oświatową zostały przyjęte przez plenum Rady.

## PRZEGLĄD WYDAWNICTW

Ukazało się nowe piśmko szkolne: „I-sza Teka Szkolna” — dwutygodnik dla 1-szej klasy gimnazjum, wydany przez Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Oddział Lubelski. „Tekę Szkolną” ma objąć większość naukowego materiału szkolnego, zastępując bra-

kujące podręczniki szkolne. Nieraz wychyli się również poza ramy tych wiadomości. „Tekę Szkolną” pragnie odtworzyć to, co działo się w Polsce i na świecie podczas wojny.

Pierwszy zeszyt zawiera: „U kolebki wynalazków” — fragment z „Faraona” Bolesława Prusa; „W domu Kopernika” — scena z widowiska żołnierskiego „Nocleg Adama Ważyka; „Starodawne wieści” — fragment ze „Starej Baśni” Kraszewskiego; Zofii Messnerówny „Westerplatte broni się jeszcze”; Stefana Wojciechowskiego — Wiadomości z historii starożytnej i z dziedziny geografii szkic o położeniu Polski; Fr. Wrońskiego i Z. Demianowiczowej wiadomości przyrodnicze; fragment z „Dziecka salonu” nieodżałowanego Janusza Korczaka pt.: „Gramatyka”; Stefana Kunowskiego „Zabawa w uczonych” z cyklu „Zmartwienia szkolne”. Wreszcie w dziale poezji czytamy: Świątopełka Karpińskiego „Wisła”, fragment z „Grzyźny” Mickiewicza, oraz tłumaczony z papyrusów egipskich przez J. Świącieckiego „Hymn do Nilu”. Piśmko zawiera „Kącik filatelijny” i „Lampki” i szarady.

M. Dąbrowicz.





